

Produktionsskolelæreren

/MSS

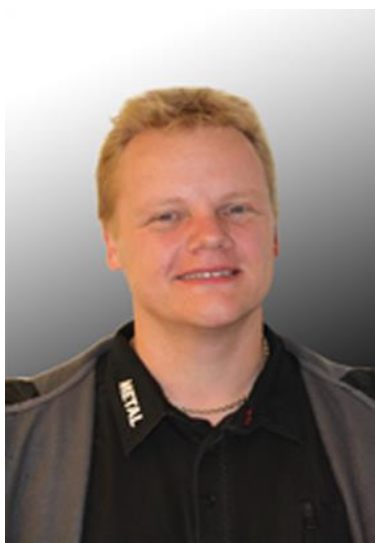
I 2011-12 bragte PSFs nyhedsbrev en række portrætter af produktionsskolelærere og deres værksteder, som vi nu vælger at genudgive.

Lærerne fortæller bl.a. om den måde, de opbygger deres værksteder på, om 'gode produktioner', og om, hvordan de bruger deres personlige erfaringer i arbejdet med de unge.

På trods af at faktuelle ting kan have ændret sig undervejs er disse refleksioner lige aktuelle for den, der vil have indsigt i produktionsskolernes særlige læringsform.

Brian Laursen

Metalværkstedet, Silkeborg Produktionshøjskole

Brian Laursen er uddannet industritekniker på Grundfos i 2000 og har derefter i en årrække arbejdet som lærer, bl.a. på Lystruphøjskole, hvor han bl.a. underviste i metal og motorlære. I 2009 søgte han stillingen som værkstedslærer i Silkeborg og fik den. Efter en rotering, hvor den daværende værkstedsleder overgik til et nyt værksted, blev Brian værkstedsleder og arbejder

nu sammen med en ny kollega, Poul-Erik Lejsgaard, der er uddannet klejnsmed. Værkstedet har plads til i alt 20 unge, heraf op til 5 lærlinge. Der er flest drenge på værkstedet, og en del af dem går videre indenfor branchen som f.eks. klejnsmede eller karrosseriteknikere. Tilsammen dækker de to lærere et stort område indenfor metalfaget og sikrer dermed lærlingenes uddannelse og stor generel fleksibilitet.

De 4-5 lærlinge, værkstedet har, betyder ifølge Brian større ro på værkstedet fordi de skaber kontinuitet og tryghed for produktionsskoledeltagerne, og fordi de generelt bidrager til at opbygge en god stemning. Lærlingene er ikke hjælpelærere, men de er gode til at hjælpe og vejlede de ordinære elever, når de kommer og spørger. Til gengæld forsøger Brian og Poul Erik at sluse lærlingene ud i andre lærepladser, når de har fået godt fat på uddannelsen, for eksempel efter 1. hovedforløb, på den måde får de mest muligt ud af deres uddannelse.

Basisproduktioner og innovationsproduktioner

For metalværkstedet i Silkeborg er det ikke svært at finde arbejdsopgaver. 'Vi er så privilegerede, at kunderne selv henvender sig', siger Brian. Der har f.eks. været stor efterspørgsel efter en rygeovn, som værkstedet har udviklet. Men der er også mange, der kommer med specialopgaver til værkstedet. F.eks. en glaskunstner, der har brug for specielle opsatser til hendes glas. Lige nu er planen at lade lærlinge og deltagere videreudvikle en mindre redskabsvogn, der kan spændes efter

en havetraktor. Den første prototype er fremstillet, og lærerne vil gerne bruge den til et målrettet udviklingsprojekt, hvor handelsskolen skal inddrages i forhold til at undervise i produktudvikling og markedsføring. Og hvor endemålet kan være at præsentere produktet på en messestand i Herning.

Der er stor værdi i at have et par basisprodukter, der sikrer kontinuerlige opgaver og mulighed for, at deltagerne kan lære hinanden op. Men en ung skal ikke blot arbejde på basisproduktioner. Det bliver for kedeligt. Ideelt set laver den unge det samme produkt, som f.eks. rygeovnen 2 eller 3 gange. Første gang som nybegynder, der læres op af en mere erfaren. Anden gang med en større fortrolighed og med den udfordring at lære en ny deltager op, og eventuelt en tredje og sidste gang, hvor han får fornemmelsen af at være erfaren og i flow.

Ligeså stor værdi har de specielle opgaver, som kunderne kommer med. De betyder innovation, og er derfor helt grundlæggende for at værkstedet og de unge kan udvikle sig. Deltagere og lærere inddrages i innovationsfasen efter lyst og evne, og selvfølgelig efter opgavens art og størrelse. I det hele taget er det vigtigt for Brian, at de unge indgår i så stor en del af processen som muligt. Som noget nyt bliver det derfor også en elevopgave fremover at lave en afsluttende efterkalkulation på de enkelte opgaver.

Fra den indledende fileopgave til kundefinerede opgaver

Alle nye deltagere får en indledende fileopgave – et par stykker vinkeljern, der skal skæres og files til, så de passer sammen. Det er til gengæld den eneste opgave, der ikke skal 'bruges' til andet end at give deltageren en fornemmelse for at arbejde med metal. Brian beder en af de mere erfarne deltagere om at hjælpe den nye. Og det er en dobbelt gevinst, for 'der er meget læring i at lære fra sig', som Brian siger. Det betyder dermed også en indledende social kontakt til gruppen i værkstedet.

Når denne opgave er færdig bliver deltageren sluset over på de kundefinerede opgaver. Her tages der hensyn til den unges erfaring og interesse. En god begynderopgave er typisk en opgave, der indeholder nogle grundlæggende værktøjer og funktioner. F.eks. noget, der skal måles op. De fleste har nok set en lineal, men en skydelære er straks mere kompliceret og for at bruge den, må man have styr på måleenheder som millimeter og tiendedele af millimeter.

En 'erhvervsvirksomhed' med 'plads til læring'

Når Brian snakker om værkstedet lyder det hurtigt som om det er en helt almindelig mindre erhvervsvirksomhed. Det skal det også, siger han. 'Når det handler om produktionen, så skal værkstedet ligne erhvervslivet så meget som muligt. Men samtidig skal der være meget plads til pædagogikken!' Her adskiller produktionsskoleværkstedet sig grundlæggende. Tingene skal være i orden, når de sendes ud til kunderne. Så ind imellem er man nødt til at skrotte et emne og tage en snak om kvalitet. Produktet skal ikke bare være 'godt nok', det skal faktisk være i orden! Det er der meget god læring i. Derfor arbejder værkstedet heller ikke med faste deadlines i forhold til kunderne. For mange deadlines ville nemlig hurtigt ende med at koble de unge af, og med at Brian og Poul-Erik selv stod med opgaverne. Men det er selvfølgelig vigtigt at kunne arbejde med deadlines, så ind imellem sætter lærerne fiktive

deadlines på en produktion, for på den måde at tvinge de unge til at arbejde effektivt.

Men det er ikke blot om det rent faglige, der skal læres. Det handler også om det almindelige og det almenmenneskelige. I værkstedets '10 bud' står der blandt andet: Her har vi en god omgangstone og opfører os ordentligt overfor hinanden! Og 'det er de unge faktisk hamrende gode til', siger Brian. Alligevel kan det for nogle være en stor udfordring at lære at opføre sig som ordentlige medmennesker. Ind imellem skal der også snakkes meget om hvad det vil sige.

Brian arbejder ikke længere på skolen, men skolen har stadig et metalværksted, der i dag hedder: Metal & Motor

Om at anerkende det folk kan

I det hele taget mener Brian, at der er for lidt fokus i den offentlige diskussion på det, man kunne kalde de mange intelligenser. Her bliver det hurtigt, karakterer og kvalifikationer der tæller. Selvfølgelig er det fint at få gode karakterer, men 10 og 12 taller er ikke en garant for, at man f.eks. kan bære sig i sociale sammenhænge. Og på den anden side kan man udmærket være intelligent selvom man er ordblind. Det er vigtigt at gøre ikke bare de unge på produktionsskolerne bevidste om, men også alle andre i vores samfund! Man skal anerkende mennesker for det de kan!

Når man spørger Brian, hvorfor han har valgt at arbejde med de unge mennesker, som mange andre opfatter som bøvlede, så svarer han, at den sociale og menneskelige udfordring, der ligger her, gør arbejdet langt mere interessant og givende end at arbejde med unge, der glider lige igennem uddannelsessystemet. 'Man sår et lille frø (måske nogle gange uden man selv ved det). Nogle gange folder det sig ud lang tid efter den unge har forladt skolen. Men nogle gange når man at se, at der sker en udvikling for den unge, og det er utroligt givende!'